Novinky spod Hradiska

Štvrťročník pre obyvateľov obce Nemecká

ročník XIII. číslo 3/október 2019

Naše priateľstvo (K Sviatku všetkých svätých)

Blíži sa typický jesenný sviatok – Sviatok všetkých svätých. Kto sú to vlastne svätí? Sú to ľudia z mäsa a kostí, takí istí ako my. Prežívali svoje životy ako my, mali svoje potreby podobné tým našim – jedli, pili, obliekali sa, bývali chorí atď. Ničím sa od nás neodlišovali. V tejto všednosti svojho života však nezabúdali na to najdôležitejšie, a to je vzťah s Pánom Ježišom.

Apoštoli, ktorí s Pánom Ježišom chodili, počuli od neho rôzne výzvy: Buďte dokonalí, ako je dokonalý váš Nebeský Otec! Vezmite na seba svoje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom! A práve to je svätosť. Vo všednosti našich dní učiť sa všetko od Ježiša a prežívať všetko s ním. Všímať si jeho vlastnosti – jeho pokoru, trpezlivosť, lásku k druhým ľuďom, prístup ku chorým a trpiacim atď. Učiť sa od neho, ako niesť svoj každodenný kríž a žiť v úplnej dôvere a odovzdanosti voči nemu. Prosiť ho o potrebné milosti na tejto ceste a nikdy sa nedať znechutiť, keď padáme a nedarí sa nám to.

V súčasnosti hovoríme, že nám chýbajú vzory. Vzory, ktoré nás povzbudia do každodenného života. Myslím si, že najväčší vzor máme neustále pri sebe – je to Ježiš v Eucharistii. To je najlepší a najdokonalejší vzor a priateľ. Vo svätom prijímaní mu môžeme povedať všetko, je tu s nami pre nás a tak veľmi nás miluje, že chce prichádzať do našich sŕdc. Ježiš sa s nami delí o svojich priateľov v nebi a dáva nám ich za vzor ako priateľov do našich každodenných dní a povinností. Nebojme sa prosiť ich o príhovor a potrebné milosti. A nezabúdajme ani ďakovať. Sú to po Ježišovi naši najlepší priatelia, ktorí nikdy nesklamú a nie sú falošní. Veľmi im záleží, aby sme boli s Ježišom v nebi. Všetci chceme ísť do neba k Ježišovi, k jeho i našej matke Márii, k svätému Jozefovi a k ostatným svätým. Tak sa nebojme povedať Ježišovi, že sa chceme stať svätými. To nie je niečo, čo sa nás netýka, je to povolanie každého jedného z nás. Nepozerajme na naše slabosti, hriechy, ale zapozerajme sa do Ježišovho srdca, ktoré nás miluje nekonečnou láskou, takých, akí sme.

Nebojme sa napodobňovať jeho srdce. Dajme Ježiša na prvé miesto vo svojom živote, odovzdajme mu svoje životy a nasledujme ho. Pán Ježiš povedal svätej Faustíne, že sa mu veľmi páči, že sa chce stať svätou. Ani my sa nebojme túžiť po svätosti, po nebi. A tým, ktorí nás už predišli do večnosti a sú ešte v stave očisťovania, čiže v očistci, pomáhajme svojou modlitbou, pôstom, odpustkami a najmä svätou omšou, a to hlavne od 1. do 8. novembra, lebo len my im môžeme pomôcť. Prosme Pána

Ježiša, aby vyslobodil všetky duše z očistca, aby sme sa všetci raz s Ježišom tešili v nebi, kde nás chce mať všetkých pri sebe. Lebo ako hovorí svätá matka Tereza z Kalkaty: „Božie kráľovstvo môžeme zakúšať už tu na zemi s Ježišom, a to práve vtedy, keď slúžime iným, ako On slúži nám."

Dôverujme Ježišovi v Eucharistii, aby nás na príhovor všetkých svätých naučil žiť opravdivý kresťanský život. Nech nás aj tieto sviatky upriamia na nebo, kde nás Ježiš všetkých čaká, lebo nám išiel pripraviť miesto, aby sme raz boli tam, kde nás on chce mať, pri sebe v nebi.

Erik Hanzen

Príhovor starostu

Vážení spoluobčania!

V aktuálnych Novinkách spod Hradiska by som chcel odpovedať tým z vás, ktorí sa pýtajú, akým spôsobom a kto vytvára rozpočet obce.

Základný návrh rozpočtu obce dáva obecný úrad na základe predchádzajúceho rozpočtového roku a prognóz podielových daní na nasledujúci rok. Do návrhu rozpočtu musia byť zapracované plánované príjmy obce, zmluvné záväzky a výdavky, samozrejme, schválené dokumenty obce, ktoré rozpočet ovplyvňujú (program hospodárskeho rozvoja obce, program odpadového hospodárstva, komunitný plán sociálnych služieb a iné). Navrhnutý rozpočet pripomienkuje finančná komisia. V tomto roku plánujeme k návrhu rozpočtu zvolať pracovné stretnutie poslancov obecného zastupiteľstva. Po zapracovaní pripomienok poslancov bude návrh rozpočtu pred schválením zverejnený na úradnej tabuli a webových stránkach obce po dobu stanovenú zákonom.

Jednou z položiek rozpočtu obce, ktorú môžu výrazne ovplyvniť obyvatelia, je suma vynaložená na zber, odvoz a likvidáciu komunálneho odpadu. Záleží od ich zodpovedného prístupu k separovaniu zložiek komunálneho odpadu. Žiaľ, musím konštatovať, že opak je pravdou. Neustále dochádza

k znečisťovaniu a kontaminácii vyseparovaných zložiek v zberných kontajneroch, ktoré máme umiestnené v obci. Nezodpovední občania hádžu do spomenutých kontajnerov vrecia s komunálnym odpadom i biologicky rozložiteľným odpadom. Preto sú veľakrát preplnené skôr, ako dôjde k ich vyprázdneniu zberovou spoločnosťou podľa harmonogramu zberu. Kontajnery na zber separovaných zložiek (plasty, sklo, papier) bývajú najviac znečistené vždy na tých istých miestach, a to v Dubovej-kolónii a pri železničnej stanici v Nemeckej. Preto žiadam obyvateľov, aby nezodpovedných spoluobčanov nahlasovali obecnému úradu. Ich anonymita bude zaručená. Osvetou v danom probléme môže byť napríklad aj korektné napomenutie suseda, aby nevhadzoval do nádob na plasty špinavé plienky. Na druhej strane mi dovoľte poďakovať všetkým, ktorí poctivo triedia komunálny odpad a uprednostňujú vrecový zber plastov.

Branislav Čižmárik

Zasadnutia obecného zastupiteľstva v skratke

Mimoriadne zasadnutie zo dňa 6. augusta 2019

Schválenie žiadosti o vykonanie komplexných pozemkových úprav v extraviláne obce Nemecká

Starosta obce informoval o pracovnom stretnutí, na ktorom boli poslanci podrobnejšie informovaní o priebehu a spôsobe vykonania pozemkových úprav. Podanie žiadosti nie je záväzné. Nakoľko dotácie na financovanie sú obmedzené, je potrebné, aby bola obec zaradená do poradia čím skôr. Po poskytnutí prostriedkov bude určený realizátor a budú oslovení vlastníci pôdy, či majú o pozemkové úpravy záujem.

Schválenie Zmluvy o poskytovaní komplexnej služby energetického kontraktingu

Zmluva sa týka výmeny osvetlenia v ZŠ s MŠ Nemecká. Prebehlo verejné obstarávanie a následne je potrebné s víťazom čím skôr podpísať zmluvu, aby sa výmena v triedach zrealizovala do konca letných prázdnin.

Doplnenie kamier v areáli školy

Starosta informoval o doplnení kamier v rámci kamerového systému obce do areálu školy. Ide o dve kamery, a to pri vchode do denného stacionára a v časti pri oddychovej zóne a priestore ľadovej plochy.

Riešenie havarijného stavu ČOV

Na základe požiadavky obce v záujme riešenia havarijného stavu čistiarne odpadových vôd zaslala spoločnosť VH TECH EU, s. r. o., preddavkovú faktúru na sumu 37 800 € s tým, že prvú zálohovú platbu vo výške 50 % tejto sumy požadujú zaplatiť do 5 dní od objednávky, platbu vo výške 30 % do 14 dní pred dohodnutým termínom montáže, 10 % do 3 dní po montáži a 10 % pri odovzdaní odovzdávacích protokolov. Starosta bude rokovať o zmene spôsobu platenia týchto platieb.

Prostriedky na spolufinancovanie z Environmentálneho fondu

V deň zasadnutia bol dovezený traktor so zametacou kefou, na zakúpenie ktorého obec získala prostriedky z Environmentálneho fondu. Zároveň bola uhradená časť faktúry ako spoluúčasť. Zatiaľ bol zaškolený len jeden pracovník, v najbližšej dobe bude potrebné prijať ďalšieho, ktorý bude mať oprávnenie na vedenie traktora a potrebnú prax. Zároveň bude vykonávať aj ďalšie práce ako ostatní technickí pracovníci.

Nájomné zmluvy na hrobové miesta

Na základe jednania s právnym zástupcom obce sa nové zmluvy na hrobové miesta tento rok uzatvárať nebudú, nakoľko od 1. 1. 2020 je plánované zvyšovanie poplatku za nájom hrobových miest. Nájomníci by museli uhrádzať nedoplatky, čo by bolo vzhľadom na nízke sumy neefektívne a administratívne náročné.

Hrobové miesta sa rušiť nemôžu, zrušia sa len nájomné zmluvy a hrobové miesta budú ponúkané ďalším nájomníkom, pričom sa bude postupovať v súlade so zákonom o pohrebníctve. Bude potrebné schváliť prevádzkový poriadok pohrebísk, ktorého prílohou bude aj cenník prenájmu za hrobové miesta.

Vzhľadom na záujem občanov sa stáva aktuálnym aj zriadenie urnového háju. Starosta nastolil návrh vytvoriť urnový háj v cintoríne v Dubovej, resp. zriadiť urnové hroby v jednej časti cintorína. Potrebné finančné prostriedky by mohli byť súčasťou obecného rozpočtu v nasledujúcich rokoch.

Zasadnutie zo dňa 24. septembra 2019

Kúpa radlice a posypového vozíka

V rozpočtovom opatrení bude riešená kúpa radlice na odhŕňanie snehu, v procese vybavovania je zaobstaranie posypových vozíkov. V súvislosti so zakúpením traktora od budúceho mesiaca nastúpi na úsek technických služieb nový zamestnanec.

Prieskum záujmu o komasáciu

Vlastníkom pôdy v extraviláne obce boli doručené dotazníky zisťujúce záujem o komasáciu. Podmienkou začatia je 50-percentný záujem zo strany vlastníkov.

Mapy pre cyklotrasy

Za účasti starostov okolitých obcí boli vyznačované a dopĺňané mapy pre cyklotrasy, a to v spolupráci so spoločnosťou Siman & Jorčík, ktorá sa podieľa na ich príprave.

Ďalšie kompostéry do obce

Po distribuovaní aktuálneho množstva kompostérov v rámci mikroregiónu bude v budúcom roku možné ich doplnenie do každej domácnosti vrátane bytových domov.

Aktuálne problémy v škole

Riaditeľka ZŠ s MŠ Mgr. A. Petrášová, PhD., hovorila o aktuálnych problémoch, ku ktorým patrí výber vhodnej miestnosti pre archív a staré kotly na vykurovanie. Akútne však treba riešiť poruchu na vodovodnom potrubí, ktorá spôsobuje veľké úniky vody. Chyba je zmonitorovaná, predpokladaná výška nákladov je cca 1000 €. Najvyššie náklady prestavujú výkopové práce, škola požiadala o pomoc obec. Riaditeľka predložila zastupiteľstvu predbežný plán pripravovaných opráv v priestoroch školy aj s vyčíslením nákladov na najbližšie roky.

Prenájom nebytových priestorov v budove domu služieb

S cieľom vytvoriť čo najlepšie podmienky využitia priestorov v budove na Ulici J. Kráľa č. 535/35, kde sa v súčasnosti nachádza predajňa potravín COOP Jednota Brezno, sa obec rozhodla vypovedať súčasnému nájomcovi zmluvu a stanoviť nové podmienky, prípadne aj zmeniť prevádzkovateľa.

Aplikovanie zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti v obci

Kontrolór obce Mgr. Vetrák v dôvodovej správe uvádza, že od 1. marca 2019 je účinný zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Obec a právnická osoba založená a zriadená obcou, ktorá zamestnáva najmenej 5 zamestnancov, je povinná do 30. 9. 2019 zosúladiť vnútorný systém vybavovania podnetov v zmysle zákona 307/2014 z. z. a zákona č. 125/2016 z. z. so zákonom č. 54/2019 z. z. Obec si túto povinnosť splní prostredníctvom zodpovednej osoby, ktorou je v tomto prípade hlavný kontrolór. Zabezpečí, aby boli vydané zásady podávania, preverovania a evidovania oznámení týkajúcich sa kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Ich znenie schvaľuje OZ.

Schválenie Prevádzkového poriadku pohrebiska obce Nemecká

V jednotlivých článkoch všeobecne záväzného nariadenia č. 6/2019 je rozpracovaný rozsah služieb poskytovaných na pohrebisku, povinnosti nájomcu pri údržbe hrobového miesta, povinnosti návštevníkov pohrebiska – správanie sa na pohrebisku, spôsob a pravidlá používania zariadení pohrebiska, prístup na pohrebisko, spôsob ukladania ľudských pozostatkov, plán hrobových mies, evidencia, nakladanie s odpadmi, podmienky pre vstup pohrebnej služby. Cenník služieb tvorí prílohu prevádzkového poriadku.

Schválenie prenájmu nebytových priestorov v budove domu služieb

Občianske združenie Bzučo podalo žiadosť o prenájom priestorov za účelom zabezpečenia mimoškolskej činnosti detí. Ide o telocvičňu ZŠ (pre krúžok Všeobecná športová príprava pre deti od 6 do 12 rokov) a spoločenskú miestnosť v dome služieb v Dubovej (pre krúžoku hip hopu). Po krátkej diskusii sa poslanci zhodli na odsúhlasení prenájmu vo výške 5 € za jednu voľnočasovú aktivitu.

Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni

Slovenská inovačná a energetická agentúra ako sprostredkovateľský orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia v zastúpení MŽP SR ako riadiaceho orgánu vydala výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku. Aktuálne je potrebné vypracovať energetický audit na obnovu budov vo vlastníctve obce: obecný úrad, kultúrny dom, dom služieb v Dubovej, „dolná škola“ a „horná škola“ v Zámostí. ZŠ s MŠ by v budúcnosti mohla byť zaradená do druhého kola. Starosta obce vyzval poslancov, aby sa vyjadrili k zapojeniu sa do tejto výzvy, aby sa mohla riešiť žiadosť o nenávratné finančné prostriedky vypracovaním osobitných auditov pre jednotlivé spomenuté budovy.

Schválenie vstupu obce do OOCR Región Horehronie

Vstupom do OOCR sa otvárajú pre obec možnosti zapojenia sa do projektov organizovaných touto organizáciou v našom regióne. O veci informovala poslankyňa Mgr. Z. Kováčová, PhD., ktorá sa stretnutia OOCR zúčastnila. Najdôležitejšou je otázka financovania. Prostriedky od štátu dostanú oblastné organizácie, ktoré ich budú prerozdeľovať svojim členom. Pripravuje sa vytvorenie miniregiónu s obcami Brusno, Ráztoka, Nemecká, Jasenie a Predajná. Podávanie žiadostí (napr. v súvislosti s budovaním cyklotrás) komplikuje fakt, že medzi členmi združenia chýba už len naša obec. V budúcnosti sa plánuje vytvorenie turisticko-informačného centra.

Stanovisko k investičnému zámeru „Pri vode Pod brehom“

Obci bola doručená žiadosť o stanovisko k investičnému zámeru od spoločnosti MACO-D, s. r. o., z Brezna. Ide o vybudovanie relaxačného areálu v lokalite Pod brehom s dvoma vzájomne prepojenými vodnými plochami, využívanými na chov rýb. Zámer je súčasťou návrhu územného plánu obce a jeho zrealizovanie by značne prispelo k zviditeľneniu obce v rámci regiónu. Poslanci zaujali k projektu súhlasné stanovisko.

Schválenie použitia prostriedkov Rezervného fondu

Poslanci schválili prostriedky rezervného fondu obce na riešenie havarijnej situácie v čistiarni odpadových vôd.

Pristavenie veľkoobjemových kontajnerov a zber konárov

Veľkoobjemové kontajnery budú pristavené v jesennom období tak ako každý rok, o zbere konárov budú občania informovaní miestnym rozhlasom. Poslankyňa Mgr. Z. Kováčová, PhD., uviedla, že dostáva upozornenia od občanov na uskladňovanie vriec s odpadom na cintoríne v Dubovej. Poslanec Ing. Ľ. Kubuš znovu žiadal riešiť situáciu s kompostérmi v Dubovej-kolónii. V budúcom roku budú zakúpené menšie kontajnery, ktoré budú pre obyvateľov bytoviek výhodnejšie.

Ján Turčan, poslanec OZ

Slovo majú poslanci obecného zastupiteľstva

V predošlom čísle novín sme uverejnili postoje niektorých obecných poslancov. V aktuálnom čísle ponúkame čitateľom odpovede ďalších zvolených členov zastupiteľstva. Poslanci odpovedali na dve základné otázky:

1. Prečo ste sa rozhodli kandidovať na funkciu poslanca OZ?

2. Aké sú vaše ciele, resp. priority počas prebiehajúceho funkčného obdobia?

Ing. Ľubomír Kubuš

1. Kandidovať za poslanca som sa rozhodol preto, aby som mal mandát niečo meniť.

V minulom volebnom období som kandidoval, lebo sa mi nepáčila konfrontácia medzi starostom a obecným zastupiteľstvom. Chcel som pomôcť pri náprave pochybení, ku ktorým došlo v predošlom funkčnom období, podieľať sa na konsolidácii financií a správnymi rozhodnutiami naštartovať rozvoj obce. Spoločnými silami sa nám to podarilo. Hlavnou motiváciou v aktuálnom volebnom období bola snaha pomôcť v udržaní nastoleného smeru rozvoja našej obce. Chcem sa podieľať na rozhodovaní o veciach verejných tak, aby sa zlepšil život nás všetkých.

2. K mojim prioritám patrí dopracovanie územného plánu obce, podpora pripravených a rozpracovaných projektov týkajúcich sa ZŠ s MŠ, kultúrneho domu, hasičskej zbrojnice, rekonštrukcia Ulice SNP, vybudovanie infraštruktúry na pozemkoch v lokalite Kejda, starostlivosť o majetok obce. Ďalej sústavné zlepšovanie systému odpadového hospodárstva so zameraním na biologicky rozložiteľný odpad a hľadanie ciest na zefektívnenie separácie jednotlivých druhov odpadov. A predovšetkým by som chcel citlivo reagovať na potreby občanov, ktorí mi dali dôveru.

Milena Grúberová

V obci žijem 30 rokov a nemenila by som za žiadnu inú obec, pretože som tu stretla úžasných ľudí a priateľov. Chcela som prispieť svojimi skúsenosťami pri organizácii kultúrnych podujatí a tiež tlmočiť požiadavky občanov vedeniu obce a obecnému úradu. Mojou snahou je a bude, aby naša obec naďalej napredovala a bola stále krajšia.

Mgr. Zuzana Kováčová, PhD.

1. Toto volebné obdobie je už mojím druhým volebným obdobím. V tom prvom som pôvodne kandidovať nechcela, pretože som čakala svoju tretiu dcéru a chcela som sa venovať najmä rodine, ale presvedčil ma Branko Čižmárik, náš starosta, tak som do toho šla. Nakoniec som aj poslanecké sľuby vďaka bábätku skladala neskôr ako ostatní. Rodina a komunita boli a aj sú pre mňa veľmi dôležité. Týmto oblastiam som sa venovala v minulosti a aj teraz. Odmalička mi boli výchovou vštepované hodnoty ako pomoc druhým, zodpovednosť nielen za seba, ale aj za spoločnosť, za to, ako žijeme, ochota počúvať či zmysel pre česť, spravodlivosť a ľudskosť. Toto sú hodnoty, ktoré som chcela priniesť aj do obecného zastupiteľstva a ktorými sa riadim pri každej činnosti a hlasovaní. Už predtým som mala na starosti komisiu, ktorá sa venovala najmä sociálnym veciam a vzdelávaniu. V nej som využila aj svoje skúsenosti z čias, keď som pôsobila ako riaditeľka tunajšej školy. Okrem toho ste ma mohli stretnúť aj na rôznych kultúrnych akciách v obci ako fotografku.

2. V tomto volebnom období chcem pokračovať v činnostiach, ktorým som sa venovala už v minulosti – od pomoci pri organizovaní kultúrnych akcií cez otázky školstva a vzdelávania v našej obci až po pomoc občanom v ťažších obdobiach ich života. Už niekoľko rokov som ako predstaviteľka obce členkou rady školy, kde sa snažím hájiť nielen záujmy obce, ale predovšetkým pracovať v prospech rodičov a detí s cieľom pomôcť škole pri jej napredovaní. Žiadna obec, a ani tá naša, sa nebude rozvíjať, ak nebude myslieť aj na tých najzraniteľnejších – na deti, mladých ľudí a rodiny, na seniorov a sociálne či zdravotne odkázaných občanov. Uvedomujem si, že okrem financií, ktoré pomôžu vždy len na chvíľu, musíme zabezpečiť najmä podmienky na slušný a pokojný život v našej obci. Viem, že už mnoho rokov je u nás dopyt po bytoch a bývaní pre mladé rodiny, po dobrom a kvalitnom priestore pre deti či po mieste na relax a trávenie voľného času pre mládež aj pre tých skôr narodených. Chýbajú nám v obci služby, detský lekár či zubár a mnohé iné, ktoré by mohli prispieť k zvýšeniu životnej úrovne u nás. Už pri zbieraní podpisov na moju kandidatúru som práve tieto otázky predstavila ako svoje priority pre aktuálne funkčné obdobie. Jednou svojou polovicou som Dubovčanka a aj preto mi na srdci leží priestor bývalého kina v Dubovej, ktorý by som chcela premeniť práve na takéto miesto. Bez dohody a spolupráce s ostatnými poslancami to však nepôjde, preto som rada, že si súčasné zastupiteľstvo uvedomuje, že ak chceme ako obec napredovať a rozvíjať sa, musíme okrem rekonštrukcií toho, čo už máme, myslieť aj na otázky budovania infraštruktúry, na zlepšenie kvality života a bývania nás všetkých. Nestačí „o veciach“ iba hovoriť, treba sa zdvihnúť a niečo pre ich dosiahnutie urobiť – to je aj môj cieľ v nasledujúcich rokoch v obecnom zastupiteľstve.

Naučme sa kompostovať

V zmysle platnej legislatívy je zakázané biologicky rozložiteľný odpad (BRO) – či už zo záhrady, alebo z kuchyne – zneškodňovať, čiže ukladať na skládku. Tento odpad je potrebné separovať. Biologicky rozložiteľný odpad tvorí 30 až 45 % komunálneho odpadu na skládkach, za uloženie ktorého treba zaplatiť. Jeho zhodnocovaním môžeme výrazne znížiť množstvo odpadov, čo ovplyvní aj výšku poplatku za komunálny odpad, ktorý sú občania povinní platiť obci.

V tomto roku za podarilo získať kompostéry financované z prostriedkov Európskej únie v rámci projektu Združenia Mikroregión Chopok-juh, ktorého členom je aj naša obec. Postupne sú prerozdeľované občanom na základe žiadosti a splnenia určených podmienok. Počet kompostérov nie je vzhľadom na počet obyvateľov dostačujúci, preto sa obec rozhodla v budúcom roku zakúpiť ďalšie, aby domáce kompostovanie umožnila všetkým občanom. Okrem 1000-litrových kompostérov by mali byť dodané aj menšie 215-litrové, vhodné najmä pre občanov v bytových domoch. Obec má v zmysle zákona o odpadoch povinnosť zabezpečiť možnosť zákonného nakladania s BRO pre všetky domácnosti a všetkých obyvateľov. Obyvatelia, ktorí nebudú mať o kompostéry záujem, budú musieť kompostovanie preukázať, napr. formou čestného prehlásenia.

Prečo a ako kompostovať?

Kompost môžeme použiť v záhrade, kvetináčoch, má schopnosť dobre zadržiavať vodu a prevzdušňovať pôdu, obsahuje množstvo výživných látok, ktoré obohacujú pôdu, môžeme ho použiť ako hnojivo.

Pri kompostovaní je dôležité zloženie bioodpadu. Mal by obsahovať odpad s obsahom dusíkatých látok (tzv. šťavnaté odpady, napr. odpad z kuchyne, šupky, tráva, zvyšky rastlín...), ako aj s obsahom uhličitých látok (tzv. suchý odpad, napr. piliny, hobliny, slama, seno, suché lístie, kôra, drevná štiepka, papier, nebielený kartón). Kompostér je dobré umiestniť do tieňa a z času na čas ho prekopať. Hotový kompost preosejeme, čím odstránime hrubšie nespracované časti, ktoré použijeme pri zakladaní nového kompostoviska.

Čo teda môžeme kompostovať?

Bioodpad z domácností: zvyšky ovocia a zeleniny (aj citrusy), pečivo (chlieb, rožky, žemle), kávové a čajové vylúhované zvyšky, v menšom množstve zvyšky z jedál (zemiaky, cestoviny, ryža, zelenina), odumreté izbové kvety a ich zemina, kôstky, rozdrvené škrupiny z orechov a vajíčok, papier znehodnotený potravinami, papierové obaly z vajec, kotúčiky z kuchynských utierok a toaletného papiera, použité kuchynské papierové utierky (nie mastné), noviny v malom množstve, nebielený kartón.

Bioodpad zo záhrad: zvyšky po pestovaní zeleniny, zhnité ovocie a zelenina, pokosená tráva, ostrihané stromčeky (ideálne je, ak ich postriháme na menšie časti alebo zoštiepkujeme), opadané lístie, vyplatá burina, piliny, hobliny, kôra zo stromov, stará zemina, seno, slama, perie a trus z hospodárskych zvierat, popol z dreva.

Čo by sme, naopak, nemali kompostovať?

Do kompostoviska nedávajte odpad živočíšneho pôvodu a kosti (mäsové, mliečne výrobky, ryby), papier mastný alebo znehodnotený farbami a chemikáliami, výkaly mäsožravých domácich zvierat, plnofarebné noviny a letáky (obsahujú ťažké kovy) ani látky, ktoré patria do triedeného zberu, napr. staré oleje, sklo, plasty, kovy, chemické látky, farby, lieky, batérie.

Alexandra Barlová, OcÚ Nemecká
(zdroj: www.odpad.sk, www.kompostuj.me)

Prevádzkový poriadok pohrebiska

Na poslednom riadnom zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Nemecká 24. septembra 2019 bolo schválené nové všeobecne záväzné nariadenie: Prevádzkový poriadok pohrebiska (ďalej len PPP) obce Nemecká. Jeho text bol pred zasadnutím OZ vyvesený na úradnej tabuli obce a zverejnený na webovej stránke obce v zákonom predpísanej lehote 15 dní. Po jeho schválení musí byť tento dokument zverejnený na úradnej tabuli a na webovej stránke obce po dobu ďalších 15 dní, aby sa s ním občania mohli oboznámiť a aby bola splnená zákonná podmienka pre nadobudnutie jeho účinnosti. Poriadok musel byť pripravený a schválený podľa § 18 zákona NR SR č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve.

Schválenie tohto nového dokumentu prinieslo „kozmetické“ úpravy vo výške poplatkov za jednotlivé druhy hrobových miest (ďalej len HM) a tiež poplatku za prenájom domu smútku. Na našich pohrebiskách máme detský hrob alebo urnu, jednohroby a dvojhroby. Výška nájmu na 5 rokov je nasledovná: za detský hrob a urnu 10 €, za jednohrob 12,50 € a za dvojhrob 17,50 €. Výška nájmu HM na 10 rokov je nasledovná: za detský hrob a urnu 20 €, za jednohrob 25 € a za dvojhrob 35 €. Poplatok za prenájom domu smútku v Dubovej je pre občana s trvalým pobytom v Nemeckej 4 € za kalendárny deň a pre ostatných občanov 6 € za kalendárny deň. Tieto poplatky budú účinné od 1. 1. 2020.

Potreba schválenia nového PPP obce Nemecká vyplynula z dôvodu, že tento rok končí prevažná väčšina nájomných zmlúv na prenájom HM. Išlo o dva druhy nájomných zmlúv. Prvé boli v roku 2009 uzatvorené **na dobu určitú** na 10 rokov. Druhé boli v roku 2014 uzatvorené **na dobu určitú** na 5 rokov. Dopredu sme teda mali indície, že bude záujem o uzatváranie veľkého množstva nových zmlúv. Podľa zákona sa všetky

nájomné zmluvy na prenájom HM musia v súčasnosti uzatvárať **na dobu neurčitú**, pričom poplatok za prenájom HM sa bude v prípade potreby aktualizovať. Po uplynutí doby, na ktorú bude poplatok uhradený, bude potrebné znovu uhradiť poplatok na ďalšiu dobu prenájmu HM. Výška poplatkov sa nemenila od roku 2008, keď boli schválené ako súčasť pôvodného prevádzkového poriadku zo dňa 7. 10. 2008.

Nové nájomné zmluvy budú môcť občania uzatvárať od začiatku roka 2020, keď nadobudnú účinnosť nové poplatky, aby sa predišlo zbytočnej neefektívnej administratíve. Tešíme sa záujmu zodpovedných nájomcov, ktorí prejavili vôľu uzatvoriť ďalšie nájomné zmluvy, aby sa ich podpísaním a uhradením 5-ročného alebo 10-ročného poplatku za prenájom HM mohli naďalej starať o pamiatku svojich predkov, ktorí už nie sú medzi nami. Títo záujemcovia sa zapisovali do menného zoznamu, podľa ktorého ich následne budeme kontaktovať.

Anna Marková,
OcÚ Nemecká

Súhlas na výrub drevín

Pýtate sa, ako postupovať pri výrube stromov na vlastnom pozemku? Naša legislatíva prešla v nedávnych rokoch úpravami a ani to, čo sa zdanlivo môže javiť ako samozrejmosť – výrub stromov na vlastnom pozemku – nie je až také jednoduché. Výrub drevín podlieha legislatívnemu konaniu a pokuta za nelegálny výrub stromov nie je malá. Čo teda hovorí zákon? Kedy potrebujete povolenie? Prečítajte si v článku.

V tomto smere môže nastať niekoľko situácií. **Výrub stromov na vlastnom pozemku** je tou najbežnejšou. Ďalej môže ísť o **výrub stromov u suseda**, ktorého stromy vám prekážajú, no on nie je ochotný ich odstrániť. Tretí prípad môže nastať, ak máte **pred domom alebo v blízkosti pozemku** strom, ktorý vám z opodstatneného dôvodu (napr. ohrozovanie bezpečnosti ľudí alebo majetku, prerastanie koreňového systému, konáre zasahujúce do elektrického vedenia...) prekáža a chcete **požiadať o jeho spílenie.** Ako postupovať?

V každom prípade je nevyhnutné požiadať orgán ochrany prírody o vydanie súhlasu na výrub drevín.

To, aké náležitosti je nutné splniť pri výrube stromov, určuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V zákone je ustanovené, že na výrub stromov sa **vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.** V prípade obyvateľov našej obce je týmto orgánom zo zákona **obec Nemecká.** To znamená, že občan, ktorý chce vyrúbať strom, musí podať na obecnom úrade žiadosť o vydanie súhlasu na výrub drevín. K žiadosti je potrebné priložiť kópiu katastrálnej mapy, na ktorej musí byť strom vyznačený, a uhradiť správny poplatok – pre fyzické osoby 10 €, pre právnické osoby 100 €. Následne bude žiadateľovi oznámené konanie, na ktorom orgán ochrany prírody posúdi ekologické a estetické funkcie dreviny a vplyvy na zdravie a majetok človeka. V prípade, že strom spĺňa zákonné nároky na vydanie súhlasu, orgán ochrany prírody, teda obec, strom označí oranžovou farbou a v zákonnej lehote vydá **rozhodnutie – súhlas na výrub drevín,** v ktorom určí podmienky vykonania výrubu. Napokon, keď rozhodnutie nadobudne právoplatnosť, je možné priamo pristúpiť k výrubu označenej dreviny, ktorý sa musí uskutočniť mimo vegetačného obdobia (spravidla od 1. októbra do 31. marca).

Ak ide o stromy s obvodom kmeňa do 40 cm, krovité porasty s výmerou do 10 m², o obnovu produkčných ovocných stromov (ak sa výsadba nových ovocných drevín uskutoční do 6 mesiacov odo dňa výrubu) alebo o stromy s obvodom kmeňa do 80 cm (meraným vo výške 130 cm nad zemou), ktoré rastú v súkromných záhradách a záhradkárskych osadách, **je potrebné podať na obecný úrad oznámenie o výrube.**

V každom prípade odporúčam obrátiť sa so žiadosťou o radu či pomoc na obecný úrad.

Monika Klačanová, OcÚ Nemecká
(0901 701 972)

Z činnosti denného stacionára

Posledný jarný a prvý letný mesiac sa v dennom stacionári už tradične niesli v znamení príprav na Dni obce Nemecká a Predajná. Tieto podujatia nám umožňujú pravidelne doplniť našu kasu, z ktorej opätovne čerpáme na nákup materiálu na naše tvorivé aktivity. Tento rok sme pripravili nové druhy sviečok, ale i mydielok. Pribudli tiež nové látkové dekorácie vo forme vtáčikov. Napiekli sme medovníky a linecké koláčiky a tiež pagáče pre pozvaných hostí. Prezentácia našej práce a fotografické koláže mohli upútať vašu pozornosť v kultúrnom dome v miestnosti na poschodí.

Júlový program okrem spomínaných príprav 4. júla doplnila skvelá prednáška pána Martina Lokšu o zvolenských čipkároch, ktorej okrem dobových ukážok, fotografií a hraných dokumentov pútavou formou priblížil život niekdajších čipkárskych vandrovníkov a prácu ich žien. Dňa 9. júla sme sa zase prechádzali po múzeu ľudovej architektúry, počúvajúc pútavé rozprávanie pána Murína nielen o histórii, ale aj o samotnom tvorení vystavených modelov tradičnej architektúry.

Letné mesiace priam pozývali tráviť čas vonku, a tak sa niektoré dni dopoludnia príjemne posedávalo pod blízkymi smrekmi. Prednášali sa básne, čítalo sa z knižiek, rozprávali sa vtipy a, samozrejme, nechýbal spev. Poobede, ale už v tieni budovy, bývali na pláne spoločenské hry, pre aktívnejších loptové hry, bedminton a prechádzky. Potrebnú pozornosť sme venovali tiež kvietkom v drevených kvetináčoch pri vstupe do stacionára.

Začiatok augusta patril súťažiam. Futbal, petang, kolky, hádzanie krúžkov a loptičiek na cieľ boli disciplíny, ktoré vyzývali do boja počas športového dňa. Súťažilo sa vážne, ale s dobrou náladou a v zmysle fair play. Víťazi boli ocenení drobnými darčekmi našej výroby. K športu patrí zdravá strava. Ďalšia augustová súťaž bola o jedle a súťažilo sa o najlepší šalát. Bola kulinárskym zážitkom pre všetkých. Súťažiacich bolo veľa. Voľba bola ťažká, a tak porota nakoniec vyhlásila, že niet jedného víťaza, ale víťazmi sú všetci, čo zmenilo napätie v tvárach súťažiacich na úsmevy a radosť. Recepty sa, samozrejme, diktovali, vymieňali a kopírovali celý deň.

Uhol pohľadu bola téma plánovanej besedy, ktorá v nás ostala rezonovať dlho, lebo nás prinútila zamyslieť sa nad tým, ako vnímame život. Pochopili sme, že každý sa na rovnakú vec pozerá zo svojho uhla pohľadu, ktorý je len časťou celku.

Premietanie na plátno v našom augustovom programe patrilo horehronskej tematike. Premietali sa dokumenty z rôznych oblastí Pohronia z dôb minulých aj tej súčasnej. Z jedného plánovaného premietacieho dňa sa stal dvojdňový festival horehronských filmov, ktorý bol ukončený pozeraním záznamu z vystúpenia folklórnej skupiny Čierťaž.

V septembri nás už po druhýkrát navštívil pán Šteinbauer z Telča, ktorý sa zaoberá výrobou prírodných produktov. Aj tentoraz nám zaujímavo porozprával o bylinkách a podelil sa s nami o domáce recepty na liečenie rôznych neduhov.

V pásme o našej vlasti pod názvom Cestujeme po Slovensku sa oprašovali vedomosti zo školských čias. Rozprávali sme sa o tom, ako bolo Slovensko rozdelené v minulosti a ako je rozdelené dnes. Nakoniec sme cestovali po našom regióne.

Sudoku bola tiež téma jedného zo septembrových dní. Mozgové závity sme si potrápili spoločným lúštením.

Arteterapeutka Janka Vozáriková z Valaskej nás navštívila 17. septembra. Cez kresbu nám sprítomnila naše aktuálne prežívanie a jej druhá návšteva nás čaká v októbri.

Počas všetkých troch mesiacov nechýbali aktivity na precvičovanie pamäti formou kvízov, slovných cvičení, rôznych hier. Posilňovanie jemnej motoriky, predstavivosti a kreativity sme docielili maľovaním na témy: morská pláž, západ slnka, stanovačka. Pracovalo sa s tušom na voľnú tému, z drevených lekárskych špachtlí sa vyrábal domček a z papiera plachetnica. Pravidelne sa pieklo a chystalo niečo malé pod zub pre naše milé návštevy a našich jubilantov. Kolorit bežného letného dňa v dennom stacionári dotváral spev a prechádzky po Nemeckej.

Poslanie a vízia organizácie boli ešte témy neskorých letných dní, s pánom starostom sme sa spoločne zamýšľali nad tým, aké ciele si na najbližšie, ale i vzdialenejšie obdobia stanoviť. Po analýze východiskovej situácie sa nám ukázala cesta, ktorou sa budeme uberať. Všetko si budete môcť prečítať na webovej stránke obce v sekcii denný stacionár.

Aj tento školský rok sme nadviazali spoluprácu s materskou školou. Projekt pod názvom Spolu nám to ladí je už v plnom

prúde. Jeho zmyslom je podporiť myšlienku sociálnej inklúzie (začlenenia) občanov s ťažkým zdravotným postihnutím formou, ktorá je prijateľná a prospešná pre všetkých zúčastnených. Škôlkari si tak môžu od útleho veku cez vlastné vnímanie a prežívanie vytvárať pozitívny vzťah k občanom so zdravotným postihnutím. Klientka denného stacionára, pre ktorú bol projekt vytvorený, môže zase vnímať život o čosi zmysluplnejšie. Nosným pilierom tejto spolupráce je nácvik programov na spoločné vystúpenia pri rôznych spoločenských príležitostiach.

Snažili sme sa, leto bolo plodné. Ďakujeme všetkým, ktorí nás počas Dní obce Nemecká podporili nielen kúpou našich výrobkov, ale aj milým slovom.

No a na záver: plánovaná rozlúčka s letom – opekačka pod našimi smrekmi – nám pre nepriazeň počasia nevyšla len spolovice, pretože špekačky sa nakoniec upiekli v elektrickej rúre.

Renáta Liptaiová

PROSBA

Milí občania!

Chceli by sme vás poprosiť, aby ste netolerovali žiadnu formu vandalizmu v priestoroch základnej školy a denného stacionára, najmä na novovzniknutom priestore s lavičkami, ohniskom a levanduľovým záhonom, ktorý má spájať generácie v našej komunite.

V dnešnej dobe sa finančné, materiálne a v neposlednom rade aj ľudské zdroje na výstavbu alebo rekonštrukciu čohokoľvek získavajú veľmi ťažko. Preto by sme si mali všetci vážiť, že tento projekt sa zrealizoval najmä vďaka dobrej vôli a ochote ľudí, ktorí pracovali bez nároku na odmenu. Navyše s víziou zlepšiť a skvalitniť život vašich detí, rodičov a starých rodičov v rámci ich pobytu v spomínaných zariadeniach. Ďakujeme!

Kolektív denného stacionára

Čo sa sluší a čo nie

Je všeobecne známe, že podľa toho, ako sa človek správa, ho hodnotí a posudzuje jeho okolie. Znalosť pravidiel etikety dokáže nielen urobiť dobrý dojem, ale často uľahčí aj vzťahy s nadriadenými a kolegami. V slušnej spoločnosti sa ľudia pri stretnutí pozdravia, chlapi podržia ženám dvere, ak niečo potrebujem, poprosím, poďakujem. To všetko učíme malé deti, len čo začnú vnímať okolie. Bohužiaľ, denno-denne sa čoraz častejšie stretávame so situáciami, v ktorých pozdrav býva „pod úroveň“, pri vstupovaní do dverí je dobré tomu, čo ide za nami, pustiť dvere na nos. Keď niečo potrebujem, nepoprosím, veď stačí povedať, že chcem...

Chcela by som pripomenúť pár základných pravidiel, ktoré by mali byť samozrejmosťou. Skúsme si ich zopakovať a zamyslieť sa pritom sami nad sebou, či nie je aj v našom správaní potrebné čo-to vylepšiť.

Kto koho zdraví ako prvý?

- Muž zdraví ženu a mladší staršieho.
- Prvý zdraví ten, kto vojde do miestnosti.
- Na pracovisku by mali zdraviť podriadení svojho šéfa bez ohľadu na vek a pohlavie.
- Pri zdravení si vyberte ruky z vreciek, resp. cigaretu z úst.
- Zdravte nahlas a zreteľne.
- Pri pozdrave sa pozerajte do očí a usmejte sa.

Podávanie rúk

- Stisk ruky by mal byť pevný a má trvať najdlhšie sekundu.
- Ruky sa nepodávajú cez prekážku, napr. cez stôl.
- Keď podávate ruky v skupine, nikdy nie „do kríža“.
- Prvý ruku podáva šéf alebo žena.
- Podávanie ruky doplňte úsmevom a pohľadom do očí.
- Muž pri podaní ruky vždy stojí, pokiaľ sedí, musí vstať.
- Komu sa potia ruky, mal by so sebou nosiť vreckovku, ktorou si vlhké ruky pred samotným podaním nenápadne utrie.
- Rukou nemáme madžgať, drviť ani triasť ako so šejkrom.

Vstupovanie do dverí

Pri vstupovaní do miestnosti a budov dáva muž prednosť významnejším osobám a ženám. Ak však muž vstupuje so ženou do neznámych a riskantných priestorov, vchádza ako prvý. To platí aj pri vstupovaní do reštaurácie, v divadle do radu na sedenie, vo vlaku pri hľadaní miesta. Muž prvý, žena za ním. Žena vstupuje prvá ku kaderníkovi, do cukrárne a do miest jej dobre známych. Muž otvára žene dvere tak, aby sa ich nemusela dotýkať. Žena musí spolupracovať a dať mužovi príležitosť, nie "vrhať sa" na dvere ako prvá. Prednosť vo dverách majú tí, čo z nich vychádzajú, pred tými, čo do miestnosti či budovy vstupujú.

Ukončenie pracovného pomeru

Prepustenie z práce je nepríjemné nielen pre prepusteného, ale aj pre kolegov, ktorí nevedia, ako sa k odchádzajúcemu kolegovi správať.

- Pokiaľ pracovník odchádza z rozhodnutia vedenia, musí sa o tom dozvedieť od šéfa, nie na chodbe a tajne od svojich kolegov.
- Ak odchádzajúci pracovník neukradol milión, mal by sa s ním šéf dôstojne rozlúčiť.
- Ak odchádza kolega z vlastného rozhodnutia alebo do dôchodku, hodí sa aj malá oslava s chlebíčkami a prípitkom alebo malým darčekom na rozlúčku.

Kedy vypnúť mobil

Ako správne telefonovať a kedy, naopak, nevolať? Predstavte sa a následne sa opýtajte, či nerušíte. Na mobil sa môžete človeku ľahko dovolať v nevhodnej chvíli (volaný je v obchode, u lekára alebo na rozvodovom súde).

- Hovorte stručne a vecne.
- Pracovné telefonáty vybavujte po ôsmej hodine ráno a pred ôsmou večer.
- Nestíhate, a tak chodíte s mobilom aj na toaletu? Potom nikdy zároveň nehovorte a nesplachujte.
- Telefón vypínajte v divadle, v kine, na výstave, u lekára, na svadbe a na pohrebe.
- Pokiaľ voláte do zahraničia, spočítajte si časový posun.
- Prerušilo sa vám spojenie? Znovu volá ten, kto volal ako prvý.

Ohľaduplnosť zlepšuje vzťahy

Tu v plnej miere platí: Nikdy nerob iným to, čo vadí tebe samému.

- Vyhýbajte sa všetkému, čo by mohlo kolegovi vadiť (cesnaková nátierka na desiatu, makrela na obed, hlasný smiech).
- Do telefónu sa snažte vravieť potichu, aby ste nerušili ostatných.
- Obmedzte súkromné hovory na nutné minimum.
- Nepočúvajte a nekomentujte telefonáty kolegov.
- Odpusťte si nevhodné poznámky na adresu kolegov.
- Vynechajte šteklivé vtipy.
- Udržujte si poriadok na stole. To, čo vám pripadá ako zanedbateľný chaos, môže kolegu privádzať do nepríčetnosti.
- Pokiaľ má kolega klienta, nerušte ho.

Marcela Kohútová

Leto 2019 v domove Hron v Dubovej

Veselými príhodami a anekdotami sme oslávili 1. júl – Medzinárodný deň vtipov. Zabavili sme sa pri spomínaní na vlastné humorné zážitky, ale aj veselými príhodami so zvieracími kamarátmi. Nie je nič zdravšie ako dobrý smiech.

Spoločnou besedou sme si 10. júla pripomenuli sviatok sv. Cyrila a Metoda a zároveň príchod slovanských vierozvestcov na Veľkú Moravu v roku 863.

Čokoláda sa vyrába z plodov tropického kakaového stromu. Poznali ju už Aztékovia a Mayovia a prvé kakaové bôby do Európy údajne priviezol Krištof Kolumbus. Nie všetci sme vedeli, že 7. júl je Deň čokolády. Naši klienti si to pripomenuli 16. júla pri sladkom posedení v záhrade.

Dňa 24. júla sme privítali vzácnu návštevu z Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja. Pri príležitosti Medzinárodného dňa hlavolamov si spoločne s prijímateľmi sociálnej služby v domove vyskúšal riešenie množstva zaujímavých úloh aj predseda kraja Ján Lunter. Naši klienti dostali aj malý darček – hlavolam pre podporu duševného zdravia.

Nielen jedlom je človek živý, a preto sme sa 8. augusta opäť stretli na záhrade, aby sme spoločným čítaním nakŕmili aj nášho ducha. Takto sme si pripomenuli Záhalčivý deň. Pripravili sme si malé občerstvenie a spoločne sme si poleňošili na letnom slniečku.

Dňa 14. augusta sa v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb Hron uskutočnil v poradí už XVIII. Športový deň seniorov. Súťažilo sa v štyroch športových disciplínach – kolky, šípky, hod do koša a hod čižmou do diaľky. Niektorí súťažili, iní povzbudzovali, ale všetci spoločne strávili príjemné dopoludnie.

Medzinárodný deň ľavákov sme si besedou a ručnými prácami ľavou rukou pripomenuli 20. augusta.

Dňa 5. septembra sme sa v našom domove pripojili k akcii Slovenský deň kroja. Beseda spojená s ukážkami krojov, ale aj zamestnanci a prijímatelia sociálnej služby oblečení do slovenských krojov oživili tieto krásne tradície.

Pri príležitosti Dňa pozitívneho myslenia sme sa stretli 11. septembra. Pozitívne myslenie vedie k pozitívnym akciám a krokom, ktoré vedú k pozitívnym výsledkom.

V dňoch 16.–22. septembra prebiehal Týždeň dobrovoľníctva. Všetci tí, ktorí majú srdiečko na správnom mieste, mali príležitosť zapojiť sa do dobrovoľníckych aktivít v našom domove. Prišli tí, ktorí chceli zažiť povznášajúci pocit z nezištnej pomoci druhým a ktorí venovali kúsok svojho času a schopností v prospech prijímateľov sociálnej služby v našom zariadení. Do dobrovoľníckych aktivít sa zapojili študenti zo Súkromnej strednej odbornej školy pedagogickej EBG Brezno a zamestnanci Obecného úradu v Nemeckej. Všetkým účastníkom patrí veľké poďakovanie.

Aj tento rok si desiatky krajín celého sveta, vrátane Slovenskej republiky, pripomínajú 21. septembra Svetový deň Alzheimerovej choroby. Viacerí odborníci ju označujú za tichú epidémiu ľudstva. Začína nenápadne, no pomaly sa rozvíja a postupne človeka oberá o to najcennejšie – schopnosť myslieť, orientovať sa a postarať sa sám o seba. My sme si tento deň pripomenuli besedou a tréningom pamäti.

Margita Šurábová,
riaditeľka DD a DSS Hron

Jubileum nášho pána farára

Dňa 7. septembra 2019 sa správca našej farnosti Mons. ICLic. Rastislav Suchý dožil pekného jubilea 50 rokov života. Pri tejto príležitosti sme sa v piatok 13. septembra na svätej omši stretli všetci tí, ktorí sme chceli Pánu Bohu poďakovať a poprosiť ho o milosti pre nášho pána farára.

Francúzsky spisovateľ Lamartin na otázku kto je kňaz odpovedal: „V každej farnosti žije jeden človek, alebo aj viacerí, ktorý nemá rodinu, a predsa patrí do rodiny celého sveta. Bez neho nie je možné sa narodiť ani umrieť. Žehná kolísku, truhlu i manželstvo. Pri jeho nohách ľudia skladajú svoje najväčšie tajomstvá. Pred ním otvárajú svoje boľavé srdcia. Je človekom, ktorého slovo padá do srdca váhou Božej autority a preniká do duše silou viery.“

Kto je tento človek? Je to kňaz! Nikto nie je schopný preukázať ľudstvu väčšie dobro ako skutočný kňaz. Vedie nás a usmerňuje, je láskavý, ale aj prísny. Povolanie kňaza je ťažké, ale v dnešnom svete veľmi potrebné. Život kňaza je neprestajná obeta. Možno sa len hlboko skloniť pred mužom, ktorý sa podujíma na túto službu.

Ďakujeme Bohu za prítomnosť kňaza, ktorou sa nám sprítomňuje Ježišova láska. Pánovi farárovi úprimne prajeme a vyprosujeme, aby ho Boh naplnil svojím požehnaním a dal mu všetky milosti k tomu, aby verne a horlivo žil svoje kňazstvo až do konca a vykonal tak veľa dobrého aj pre spásu zverených duší.

Ján Turčan

Návšteva u Erika Hanzena

Na pozvanie nášho rodáka – kňaza a dobrého kamaráta Erika Hanzena sa členovia nášho detského zboru Marcelino zúčastnili v deň sviatku Sedembolestnej Panny Márie na svätej omši vo filiálke jeho farnosti, v obci Záhorce. Pri tejto príležitosti spolu s ním slúžil svätú omšu aj rodák zo Záhoriec pán farár Jožko Garaj, ktorý sa prihováral prostredníctvom kázne aj mladým ľuďom. Svätá omša sa niesla v duchu modlitieb, pekného spevu a hudobného sprievodu našich hudobníkov. Pán farár Erik sa potešil našej návšteve, pri ktorej sme mu zablahoželali k jeho nedávnemu jubileu, 35. narodeninám, zaspomínali na časy mladosti a aj sa poriadne zasmiali pri spomienkach na detské časy. Bolo to veľmi milé. Sme radi, že na nás nezabudol a každú príležitosť na stretnutie využije. Po skončení svätej omše nás čakalo pred kostolom agape – občerstvenie, kde sa ľudia navzájom rozprávali a pochutili si na rôznych sladkých a slaných dobrotách. Mňa osobne zaujalo, ako sa tí ľudia vedia zblížiť aj touto cestou a povedať si pár vľúdnych slov.

Po svätej omši sa členovia mládežníckeho zboru presunuli na rímskokatolícku faru v Želovciach na slávnostný obed. Obed, na ktorom sme si veľmi pochutili, nám nachystala vynikajúca pani kuchárka Bežka. Týmto jej za všetko veľmi pekne ďakujeme.

Neboli sme v Želovciach prvýkrát, ale vždy sa tam vraciame s dobrým pocitom, že sme mohli niekoho potešiť, či to bola staršia, alebo mladšia generácia. Chválime Boha a to je naším poslaním. Aj touto cestou by sme chceli pozvať aj vás, ktorí by ste chceli s nami spievať, do nášho zboru. Budeme radi, ak sa k nám pridáte, či ste veľkí, či malí.

Ružena Bartošová

Základná **škola**

s materskou školou v Nemeckej

Začal nový školský rok...

Po dvoch mesiacoch prázdnin sme 2. septembra 2019 slávnostne otvorili školský rok 2019/2020. Obdobie prázdnin sme využili na rekonštrukciu dvoch tried v základnej škole, výmenu kanalizácie v materskej škole a teraz končíme s výmenou svietidiel v triedach materskej a základnej školy, odborných učebniach, telocvični a na chodbách v celej budove. Na rekonštrukciu tried a výmenu kanalizácie nám finančné prostriedky poskytla obec ako zriaďovateľ školy. Našou prioritou je postupná rekonštrukcia a renovácia celého objektu.

V tomto školskom roku navštevuje našu základnú školu 127 žiakov, čo je o 11 žiakov viac ako v minulom školskom roku. Vyučovanie začína o 7.40 h a končí v súlade s rozvrhom jednotlivých tried, najneskôr o 13.55 h. Popoludní po skončení vyučovania žiaci navštevujú záujmové útvary, ktoré vedú zamestnanci školy – Prváčik, Maškrtníček, Kam do mesta, Hravá angličtina, Literárno-jazykový krúžok, Matematickí machri, Nemečianski mladí zdravotníci, turistické krúžky a športové krúžky pre chlapcov.

Našu materskú školu navštevuje 51 detí, čo je o 5 detí menej ako v školskom roku 2018/2019. Jej prevádzka je nezmenená od 6.00 do 16.00 h. Prerušená bude aj v tomto školskom roku v čase školských prázdnin: jesenných (30.–31. 10. 2019), vianočných (23. 12. 2019–7. 1. 2020) a veľkonočných (9.–14. 4. 2020).

V školskom klube detí sú aktuálne v prevádzke dve oddelenia. Dôvodom ich vytvorenia bol vysoký počet zapísaných detí. K 15. septembru 2019 sa do klubu zapísalo 47 detí prvého až piateho ročníka. V tomto školskom roku je školský klub v prevádzke každý deň počas školského vyučovania do 16.25 h. Sprevádzkovali sme aj ranný školský klub detí, ktorý je otvorený každý deň školského vyučovania od 6.00 do 7.30 h. Momentálne ho navštevuje 13 detí.

Stravovanie zabezpečuje naše zariadenie školského stravovania. V tomto školskom roku sa v školskej jedálni stravuje spolu 150 žiakov a detí. Oproti minulému roku vzrástol počet stravníkov o 20. Obedy pre deti materskej školy a žiakov základnej školy sa vydávajú v čase od 11.15 do 13.30 h.

Ďalšie informácie o organizácii a prevádzke školy nájdete na webovom sídle základnej školy a materskej školy.

Anna Petrášová,
riaditeľka ZŠ s MŠ v Nemeckej

Zo škôlky

Viacerým z nás sa zdalo, že mesiac september pricválal akosi prirýchlo. Prirýchlo vystriedal najkrajšie, najteplejšie a najbezstarostnejšie mesiace. Priniesol nám začiatok školského roka a s ním aj nové detičky do materskej školy, ale, samozrejme, aj deti, ktoré našu materskú školu už navštevovali.

V našej materskej škole „Prírodníčkovia“ máme tri triedy. Do kolektívu učiteliek pribudla Ivana Kapusňaková, ktorá u nás minulý školský rok pracovala ako asistentka.

V „malej“ triede učí Mgr. Z. Lokšová spolu s triednou učiteľkou V. Vaníkovou. „Strednú“ triedu má na starosti triedna učiteľka E. Pocklanová spolu s Mgr. I. Štellerovou, zástupkyňou riaditeľa pre materskú školu. Vo „veľkej“ triede spolu s triednou učiteľkou P. Kútikovou učí Ivana Kapusňaková.

Mesiace september a október nám priniesli viacero aktivít: prechádzku do prírody spojenú s piknikom, zbieranie orechov a gaštanov. Naši predškoláci začali pomáhať organizácii pani Pavlíkovej, občianskemu združeniu Zvieratá v núdzi. Svojimi vystúpeniami sa aktívne zapájajú do programov pre našich občanov.

Deti zo strednej triedy dvakrát do mesiaca navštevujú denný stacionár, kde sa stretávajú s našimi seniormi a s Terezkou, ktorá s nimi spieva, tancuje a cvičí. Deťom aj Terezke sa tieto stretnutia veľmi páčia a navzájom sa od seba veľa učia.

Naša materská škola aj tento rok pripravuje veľa zaujímavých aktivít, ako napríklad púšťanie šarkanov spojené s opekačkou, tvorivé dielne so starými rodičmi, vystúpenie pre starých rodičov. V prvej polovici októbra sme absolvovali stretnutie s lesným pedagógom Ing. Miroslavom Šuchom spojené s vysádzaním stromčekov v areáli detského ihriska.

Ako sme vás už informovali, naša materská škola sa zapojila do projektu, ktorého cieľom bolo vybudovať za školou oddychovú zónu pre deti a seniorov. Naším cieľom je, aby sa deti a staršia generácia častejšie stretávali, aby sme deťom vštepovali úctu, lásku a porozumenie. Žiaľ, aj napriek našej snahe sa nájdu ľudia, mládež, deti, ktoré nám produkty našej snahy ničia.

Všetkým deťom aj kolegyniam prajem veľa krásnych spoločných chvíľ strávených v materskej škole.

Eva Pocklanová

Občianske združenie Bzučo

Ako občianske združenie Bzučo sme začali fungovať v Predajnej v septembri 2018. Naším cieľom je poskytovať deťom mimoškolské aktivity na úrovni záujmových krúžkov v mieste bydliska. Rodičov sme takýmto spôsobom odbremenili od dochádzania a zároveň deti dostali možnosť navštevovať krúžky so svojimi kamarátmi zo školy či škôlky.

V Predajnej sme na báze dobrovoľníctva pôsobili od roku 2015 – viedli sme športový krúžok pre škôlkarov. Počas minulého školského roku sme ponúkli 5 krúžkov, ktoré spolu navštevovalo 42 detí z Predajnej a Nemeckej. V lete sa nám podarilo zorganizovať denný letný tábor, bližšie informácie o ňom nájdete v nasledujúcom článku.

V tomto školskom roku ponúkame 5 platených krúžkov pod vedením kvalifikovaných lektorov. Do Nemeckej sme sa presťahovali z dôvodu rekonštrukcie telocvične v Predajnej, a preto sme oslovili aj miestne deti.

V Predajnej máme krúžky Anglický jazyk a Šikovné rúčky pre 1. stupeň, Tvorivé písanie pre 2. stupeň ZŠ. Od septembra 2019 sme ponúkli deťom v Nemeckej dva záujmové krúžky – Všeobecnú športovú prípravu a Hip-hop. Dovoľte preto, aby sme sa vám predstavili.

Tanečný krúžok Hip-hop pracuje pod vedením choreografa Radovana Klimenta z tanečnej školy Tančekovo. Tréningy prebiehajú každý utorok v dome služieb v Dubovej. Od 16.00 do 17.00 h trénujú deti 1. a 2. ročníka a od 17.00 do 18.30 h staršie deti.

Krúžok Všeobecná športová príprava pracuje pod vedením certifikovaných trénerov detskej atletiky Ing. Miroslavy Virágovej a Ing. Petera Lübecka. V pondelok od 16.00 do 17.00 h majú tréning deti z 1. a 2. ročníka. Vo štvrtok od 16.00 do 17.00 h trénujú staršie deti.

V rámci športového krúžku sme nadviazali spoluprácu so Slovenským atletickým zväzom (SAZ). Od zväzu sme dostali atletické pomôcky, ktoré používame pri tréningoch. S deťmi sa zúčastňujeme súťaží a pretekov, ktoré SAZ organizuje. Aj teraz, do konca októbra, deti absolvujú 3 disciplíny predpísané SAZ. Výsledky odmeriame v rámci tréningu a pošleme ich do zväzu. Najlepší športovci budú odmenení drobnými upomienkovými predmetmi.

Viac informácii aj fotografií nájdete na našej facebookovej stránke OZ Bzučo.

Miroslava Virágová

Denný letný tábor OZ Bzučo

Počas druhého júlového týždňa sa nám podarilo zorganizovať denný letný tábor pre deti od 6 rokov s finančnou podporou Banskobystrického samosprávneho kraja. Do tábora sa prihlásilo 21 detí z okolitých obcí, ktorých sa ujali skúsené animátorky Maťka a Majka z animačnej skupiny Aligátory.sk. Ich hlavnou základňou sa na týždeň stal klub vojenského útvaru v Nemeckej.

Pre deti bol pripravený pestrý program. Zahrali sa na Indiánov, vyrobili si vlastné luky a kopije. Vojaci im predviedli zbrane a vojenské autá. Na opekačku do Lomnistej doliny museli vyjsť na bicykloch – aby im lepšie chutilo. V stredu ich čakal splav Hrona z Nemeckej do Mlynčoka za Lučatínom. Vo štvrtok navštívili ranč vo Valaskej, kde si mohli zajazdiť na koňoch. V piatok nasledovalo vyhodnotenie táborového týždňa, plného zážitkov, a odovzdanie malých darčekov.

Aj týmto spôsobom ďakujeme vojenskému útvaru v Nemeckej a jeho zamestnancom za preukázanú podporu (poskytnutie priestorov, vojenskú ukážku a zabezpečenie obedov) a Ľubošovi Kohútikovi za zabezpečenie obeda v lodenici Mlynčok.

Miroslava Virágová

Dni obce Nemecká

V polovici letných prázdnin sa obec už po pätnásty raz pripravovala na oslavy Dní obce, tento rok aj so 75. výročím založenia dobrovoľného hasičského zboru. Nie je jednoduché pripraviť všetko tak, aby boli všetci spokojní, hlavne keď nároky z roka na rok rastú. A potom – počasie si urobí aj tak po svojom. Nakoniec sa nám vyčasilo, hlavný program prebehol v príjemnej atmosfére. Divadlo Janka a Danka si deti vychutnali v kultúrnom dome. Keď prestalo pršať, mohli naplno využiť aj skákací hrad. Deti z materskej školy očarili všetkých prítomných. Boli neskutočne šikovné a ich vystúpenie otvorilo hlavný program. Vystúpenie Duchoňovcov, folklórnych skupín Čierťaž a Heľpan bolo krásne a ľudí výborne naladilo. Lukáš Adamec si naplno vychutnal svoje vystúpenie a tiež sa ochotne fotil s každým, kto mal záujem. Všetci účinkujúci si pochvaľovali výbornú atmosféru a pohostinnosť organizátorov. Všetko bolo zavŕšené skupinou ZBM a o 22.00 h prekrásnym ohňostrojom.

Treba poďakovať všetkým sponzorom a organizátorom za to, že tento ročník bol mimoriadne vydarený. Tešíme sa, že 25. júla 2020 sa opäť stretneme na ihrisku v Nemeckej.

Milena Grúberová
Foto Zuzana Kováčová

Lipa

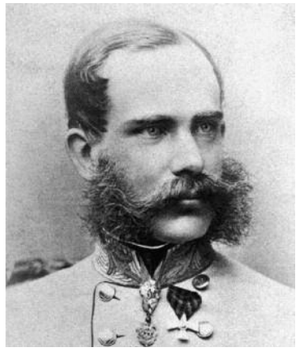
Cintorín v Nemeckej bol zriadený v roku 1780. Bolo to v poslednom roku panovania cisárovnej Márie Terézie. Svetská vrchnosť sa nariadeniami snažila dosiahnuť, aby každá obec mala vlastný cintorín. Malo sa takto zabrániť šíreniu epidémií z jednej osady do druhej. Dovtedy Nemečania svojich mŕtvych pochovávali v Dubovej, a to na starom cintoríne, ktorý sa nachádzal v miestach neskoršieho farského poľa na Zábreži pod Strminou.
Vstup do nemečianskeho cintorína stráži lipa, ktorá sa podľa informácií niektorých našich občanov práve dožíva sto rokov. Ján Klimek od Belušov, nemečiansky gazda zo Záhronia, vraj po skončení 1. svetovej vojny, teda okolo roku 1918–1919, zasadil pri cintoríne štyri lipky na pamiatku štyri roky trvajúceho svetového besnenia. Do súčasnosti sa zachovala len jedna z nich, ostatné padli za obeť ďalším historickým udalostiam: prechodu frontu v roku 1945 či rozširovaniu hradskej cesty.

Martin Lokša

Čipkári a čipkárstvo II.
(v 2. polovici 19. storočia)

Príspevok o vzniku čipkárstva a živote čipkárov do polovice 19. storočia sme uverejnili v predošlom čísle. V aktuálnom vydaní prinášame jeho druhú časť. Ako sa teda vyvíjali osudy čipkárov od polovice 19. storočia?

Mladý rakúsky cisár František Jozef I.

V rušnom období revolúcie rokov 1848/1849 bolo v Uhorsku vydaných množstvo prísnych zákonných opatrení, za pomoci ktorých chcela vláda zabezpečiť a udržať poriadok v štáte. V roku 1854 vydal cisár František Jozef I. nariadenie, ktorým zrušil zákonné obmedzenia o podomovom obchode. Zákon tak opäť umožnil čipkárom nehatene používať kone, vozy, zamestnávať pomocníkov a obchodovať s neobmedzeným množstvom tovaru.

Stoličné úrady vydávali čipkárom tzv. **podomové knižky**, na základe ktorých mohli ich držitelia podnikať. Najprv však musel richtár a notár príslušnej obce vystaviť obecné svedectvo, ktorým potvrdili totožnosť konkrétneho čipkára. Boli to akési preukazy totožnosti, obsahovali informácie o vzhľade čipkára (farba očí, či nosí fúzy atď.). V Štátnom archíve v Banskej Bystrici sa nachádza bohatý fond týchto dokumentov. Po ich dôslednom preštudovaní a spracovaní budeme môcť presne určiť počty evidovaných čipkárov za jednotlivé roky, keďže obce tieto svedectvá museli čipkárom vydávať pravidelne, každý rok.

Aby čipkári mohli účinnejšie hájiť svoje práva a navzájom sa podporovať, vytvorili si v roku 1868 vlastnú stavovskú organizáciu – Zvolenskostoličný kupecký spolok. Podľa spolkových stanov sa členmi spolku mali stať všetci trhoví a podomoví obchodníci zo Zvolenskej stolice. Zhromaždenia členov spolku sa konali dva razy do roka. Jeho činnosť riadil volený výbor na čele s predsedom. V Pamätnej knihe obce Nemecká sa o činnosti spolku píše:

Každý člen, ktorý chcel vstúpiť do tohto spolku, musel zaplatiť do ich spoločnej pokladnice, do „Pušky“, 2 zl. Akonáhle sa s takýmto členom ale niečo stalo, predstavenstvo muselo v prospech člena ihneď zakročiť neľutujúc času ani peniaze, trebárs aj na najvyšších miestach. Koho vrchnosť ku pr. v Torontále za menší priestupok zatvorila, ten telegrafične žiadal o pomoc a skutočne hneď sa išlo do Budapešti a zakročilo sa proti úradu, ktorý čipkára prenasledoval. Bol to veľmi dobre osvedčený spôsob sebaobrany.

(Pamätná kniha obce Nemecká, s. 48–49)

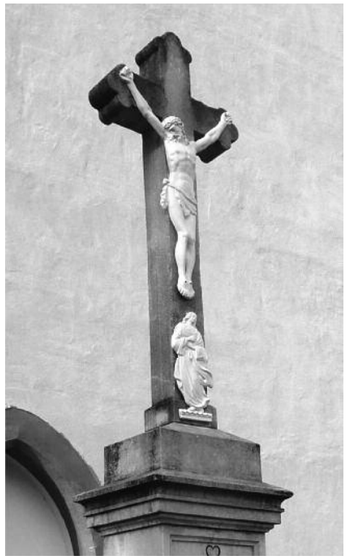
Podomová knižka medzibrodského čipkára Štefana Huťku z r. 1892

Brusnianski čipkári so záprahom

Okrem toho spolkový výbor dozeral na čestné a slušné chovanie svojich členov, upravoval pravidlá pre zamestnávanie obchodníckych učňov a pomocníkov. Z pomocnej pokladnice spolku sa udeľovali podpory chorým a schudobnelým členom spolku, ale aj ich vdovám a sirotám.

V tomto období sa k obciam s najväčším počtom čipkárov zaraďovali aj Podkonice. Hoci táto dedina bola v 20. storočí najmä ovčiarskym strediskom, z ktorého pochádzalo množstvo bačov a valachov, v 2. polovici 19. storočia boli mnohí jej obyvatelia obchodnými podnikavcami. Vytvorili si dokonca svoj vlastný spolok. Ojedinelou pamiatkou na jeho existenciu je kamenný kríž za podkonickým kostolom, ktorý v roku 1888 nechal spolok postaviť z vlastných peňazí. Aj v súčasnosti je na ňom čitateľný pôvodný nápis: *Čipkársky Spolok Podkonický zvelebuje Spasiteľa sveta Ježiša Krista.* Spolok zakúpil pre kostol aj veľký zvon, ktorého zvuk vraj bolo počuť až na Poniky,

Kríž s pamätným nápisom za kostolom v Podkoniciach

a veľký luster, ktorý v lodi podkonického kostola visí dodnes. Podkonický kronikár Andrej Gregorčok-Igovän vo svojej publikácii o obci Podkonice píše:

Čipkárska kapsa vážila niekedy aj 80 – 100 kg. Istý mocný čipkár, keď sa bol raz potrundžil, vyložil na svoju kapsu gajdoša. Vzal kapsu i s gajdošom na chrbát a šiel po dedine predávať čipky. Gajdoš musel gajdovať. Bol to starý otec richtára Martina Slobodníka Malinu.

(Gregorčok-Igovän, A.: Podkonice. Martin: Osveta, 1977, s. 150).

Hoci potulné obchodovanie držalo čipkárov ako-tak nad vodou, len máloktorí vďaka tejto činnosti výraznejšie zbohatli. Našlo sa však niekoľko jednotlivcov, ktorí zhromaždený kapitál investovali do ďalšej, napríklad priemyselnej činnosti. Ako príklad z druhej polovice 19. storočia môžeme uviesť Ondreja Kindernaya Kropáčovie z Nemeckej. Pochádzal z tunajšej zemianskej rodiny Kindernayovcov. Obchodovaním si údajne nahonobil až 55-tisíc zlatých. V rodnej Nemeckej otvoril baňu na hlinu a v roku 1882 si pri nej zriadil tehelňu. Popri výrobe tehál gazdoval a prevádzkoval aj menší výčap. Jeho tehlový dom so suchou bránou dodnes stojí v centre Nemeckej (v súčasnosti pohostinstvo L. Kontšeka). Zanechal po sebe aj pamiatku – rodinnú kryptu s kaplnkou, postavenú z vlastných tehál, ktorá stojí na okraji nemečianskeho cintorína.

Martin Lokša

Rodina čipkára Ondreja Kindernaya Kropáčovie koncom 19. stor.

Čierťaž v Hrušove

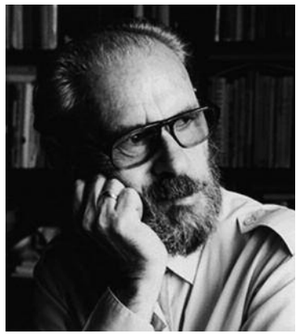
Tohto leta sa členovia folklórnej skupiny Čierťaž po dlhšom období aktívne zúčastnili populárneho festivalu tradičnej kultúry Hontianska paráda v Hrušove. Okrem vystúpenia na hrušovských lazoch nám 17. augusta organizátori umožnili účinkovanie v programe na amfiteátri. Predstavili sme sa obrázkom pod názvom Zo žatvy. Po rokoch sme tak mali možnosť zažiť neopakovateľnú atmosféru, vďaka ktorej sa festival zaraďuje k jedinečným podujatiam tohto druhu na Slovensku.

Martin Lokša

Z hniezda do vápennej pece v Nemeckej

Autorka príspevku Elena Antalová vytvorila mnoho (aj ocenených) rozhlasových hier a dramatizácií, poviedok a pásiem, televíznych a filmových projektov. Bola redaktorkou kultúry a členkou Rozhlasovej rady. Jej korene siahajú do Nemeckej, žila v Banskej Bystrici a v súčasnosti býva v Bratislave. Jej blog z portálu SME uverejňujeme s jej dovolením pri príležitosti 75. výročia vypuknutia Slovenského národného povstania.

Peter Karvaš (1920–1999), slovenský prozaik a dramatik

Človek, ktorý o sebe tvrdí, že nie je fašista, a pritom schvaľuje, čo sa po Povstaní dialo s blížnymi nielen v Banskej Bystrici a okolí, nech si pripomenie časť definície fašizmu: Fašistická ideológia vychádza z nacionalizmu.

Odporúčam mu tiež, aby zašiel v Banskej Bystrici do Hornej ulice 55, do múzea autora slávneho obrazu Trh v Banskej Bystrici Dominika Skuteckého, a prečítal si knihu jeho vnuka Petra Karvaša V hniezde.

Peter Karvaš zomrel pred dvadsiatimi rokmi. Kniha fašistami aj komunistami prenasledovaného, najmä dramatického autora V hniezde je jednou z najpozoruhodnejších v slovenskej literatúre. Nielen pre obyvateľov Banskej Bystrice, v ktorej Peter Karvaš vo vile starého otca prežil s matkou Karolou, tiež maliarkou, a otcom, praktickým lekárom Ferdinandom Karvašom, detstvo a mladosť.

Vila v Hornej ulici je dnes „zasadená“ do poslednej mestskej záhrady, akých bolo v perle Slovenska, ako Banskú Bystricu nazývali, kedysi veľa.

Z onej záhrady po potlačení Povstania a obsadenia vily gestapáckym veliteľom Deffnerom „presunuli“ Karvašových rodičov do neďalekého nájomného domu Porges Palota a 18. decembra 1944 ich uväznili. Strýka Alexandra Skuteckého,

Vila Dominika Skuteckého na Hornej ulici v B. Bystrici, sídlo galérie

architekta a spoluautora Justičného paláca v Bratislave, ktorý odišiel, rovnako ako Peter, do Povstania, po jeho potlačení v horách zastrelili a „uložili“ do masového hrobu pod Prašivou.

Rodičov profesora Karvaša popravili v noci 9. januára 1945 nad rozpálenou papuľou vápennej pece v Nemeckej a ich popol s popolom ostatných mučeníkov na druhý deň skoro ráno vysypali platení slovenskí prisluhovači do blízkeho Hrona.

Neopakovateľné rozprávanie Petra Karvaša nielen o živote v Banskej Bystrici a o smrti jeho najbližších príbuzných, známych a ich detí, by si mali prečítať všetci ľudia, ktorí majú aj dnes tendenciu spochybňovať bezprecedentné odvlečenie a vraždenie blížnych. Najmä niektorí poslanci nášho parlamentu, ktorí stále nevedia, kde bol v Povstaní „sever“, a že Osvienčim a ďalšie továrne na smrť rozhodne neboli nijaké wellness centrá.

Elena Antalová

Rekonštrukcia pamätníka

V letných mesiacoch prebiehala rekonštrukcia pamätníka umučených pri nemečianskej vápenke. V exteriéroch pietneho miesta boli opravené zvetrané betónové plochy, schodiská, obklady, teleso vápennej pece aj budova expozície. Múzeum SNP v Banskej Bystrici, ktoré je správcom pamätníka, dostalo na jeho obnovu 220-tisíc eur. Dňa 27. augusta, tesne pred oslavami 75. výročia vypuknutia SNP, bol obnovený areál oficiálne sprístupnený verejnosti za účasti ministerky kultúry Ľubice Laššákovej, riaditeľa Múzea SNP Stanislava Mičeva a starostov okolitých obcí.

Martin Lokša

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

Nemečianski hasiči oslavujú

Oheň nám dáva teplo i svetlo, taví kov a čistí zlato. Pre človeka je dobrým sluhom, ale zlým pánom. Je nebezpečným nielen pre ľudí, ale i pre všetky živé tvory na Zemi.

Ako už iste mnohí z čitateľov vedia, Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej tento rok oslavuje 95. výročie svojho založenia. Pri tejto významnej príležitosti sme pripravili pre dobrovoľné hasičské zbory v našom okrsku hasičskú súťaž, ktorú sme sa rozhodli nazvať Memoriál Pavla Kobzoša.

Pavel Kobzoš bol dlhoročným členom DHZ Nemecká, v ktorom zastával rôzne funkcie, pokým mu to jeho zdravie dovolilo. V hasičskom zbore pôsobil od roku 1985 až do dňa, keď sa nás rozhodol navždy opustiť. Svedomitou a obetavou prácou sa postupne vypracoval a dlhší čas zastával funkciu hlavného strojníka. Členovia zboru mu viackrát preukázali dôveru tým, že ho zvolili do funkcie predsedu. Túto dôležitú úlohu zastával tri volebné obdobia. Všetky jeho spomenuté aktivity prerušili v roku 2012 náhle zdravotné problémy, ktoré ho pripútali na invalidný vozík. Pavel Kobzoš nás opustil 15. októbra 2018 vo veku 71 rokov.

Memoriál Pavla Kobzoša sa konal prvú septembrovú sobotu na futbalovom ihrisku v Nemeckej. Už od samého rána to vyzeralo, že si požiarnici nebudú merať sily len medzi sebou, ale aj so samotným počasím. Našťastie sa počasie umúdrilo a usporiadateľom nič nebránilo otvoriť súťaž. Tajomník DHZ Nemecká

Pavel Marčok v krátkom príhovore spomenul históriu zboru a privítal hostí. Pozvanie prijali tajomníčka a predseda ÚzO DPO SR Brezno Renáta a Ondrej Rusovci, ako aj poslanec obecného zastupiteľstva Branislav Píši. Po krátkych úvodných slovách pozvaných hostí si svoje zručnosti v hasičskom športe zmeralo sedem družstiev mužov a jedno družstvo žien. Súťažilo sa v požiarnom útoku s vodou a štafetovom behu 8 × 50 m.

Po odsúťažení, vyhodnotení a ocenení súťažiacich nasledovalo povyšovanie členov DHZ. Spomenutí zástupcovia ÚzO DPO SR Brezno Ondrej Ruso a Renáta Rusová povýšili členov DHZ Nemecká, dlhoročným členom odovzdali stužky za vernosť a vybraným členom medaily za mimoriadnu prácu.

Naša veľká vďaka patrí zamestnancom Obecného úradu v Nemeckej spolu s pánom starostom Branislavom Čižmárikom a poslancami obecného zastupiteľstva, tiež našim sponzorom Ľ. Kohútikovi a L. Konštekovi. Pochvala patrí aj „gulášmajstrom“ I. Kováčikovi, J. Vančovi aj ich pomocníčkam. Nakoniec jedno veľké ďakujem patrí všetkým členom DHZ Nemecká, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k plynulému priebehu tohto podujatia.

Štvrtú septembrovú nedeľu bola za dobrovoľných hasičov z Nemeckej pri príležitosti 95. výročia založenia zboru slúžená svätá omša v rímskokatolíckom kostole v Dubovej. Počas nej nám pán farár Mons. ICLic. Rastislav Suchý vysvätil novú sochu svätého Floriána, patróna hasičov. Veriaci vyprosovali ochranu a nezištnú pomoc v každom okamihu života pre všetkých hasičov.

Pavel Marčok

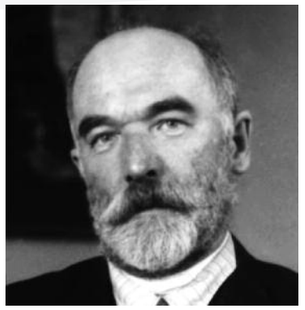
Výsledky memoriálu v jednotlivých kategóriách:

Kategória muži
1. miesto: DHZ Nemecká B *(K. Marčoková, N. Hrušková, P. Horváth, M. Macík, M. Báthovský, T. Pavelka, Ľ. Šrot, P. Marčok)*
2. miesto: DHZ Jasenie
3. miesto: DHZ Nemecká C *(M. Horváth, J. Pavelka, M. Leitner, P. Kobzoš, Ľ. Šrot, P. Šrot, M. Rusnák, P. Šrot)*
4. miesto: DHZ Predajná
5. miesto: DHZ Nemecká A *(T. Marčok, F. Leitner, M. Leitner, R. Čief, P. Kobzoš, A. Kobzošová, S. Kobzošová)*

Kategória ženy
1. miesto: DHZ Nemecká

Kategória muži nad 45 rokov
1. miesto: DHZ Nemecká *(V. Dejmek, M. Horváth, J. Pavelka, J. Beňuš, J. Potančok, P. Kobzoš, M. Rusnák, P. Lupták)*

Jozef Gregor Tajovský
Pamiatky

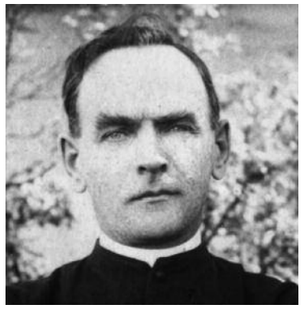

Spisovateľ J. G. Tajovský

Bývalú chotárnu hranicu medzi Nemeckou a Dubovou tvorí od nepamäti Kostolný potok. Ulička, ktorá sa popri ňom sformovala v 2. polovici 20. storočia, je pomenovaná po slovenskom spisovateľovi Jozefovi Gregorovi Tajovskom. Spisovateľ totiž po tejto cestičke popri potoku často chodil. V rokoch 1924–1935 bol farárom v Dubovej spisovateľov mladší brat Ján Gregor. Tajovský ho najmä v letných mesiacoch na dubovskej fare s obľubou navštevoval. Popri poľovačke, rybačke a potulkách po okolitých lesoch rád listoval v bohatom farskom archíve a študoval zápisy v starých listinách, ktoré sa týkali histórie farnosti a do nej náležiacich obcí. Prevažná väčšina cenných historických prameňov sa, bohužiaľ, nenávratne stratila, s najväčšou pravdepodobnosťou v 80. rokoch 20. storočia, keď bola postavená nová fara a stará historická budova fary bola zbúraná. S týmito listinami odišla do zabudnutia veľká časť našej histórie, čo je veľká a nenahraditeľná škoda.

Vďaka záujmu spisovateľa Tajovského si v jeho krátkych prózach môžeme prečítať aspoň zlomky z bohatých dejín dubovskej farnosti. Knižne vyšli až po autorovej smrti v V. zväzku jeho súborného diela (v cykloch Obrázky staré a Z farského archívu). V roku 2008 sme v Novinkách spod Hradiska uverejnili dve z nich – Nemečiansky cintorín (č. 2/2008) a Rechtor-kapitalista (č. 3/2008). V aktuálnom čísle prinášame ďalšiu pod názvom Pamiatky, v ktorej sa Tajovský zameral na cirkevné stavby, sochy a kríže v našej farnosti. Keďže prózy boli napísané takmer pred sto rokmi, význam starších, ale i odborných výrazov vysvetľujeme v poznámkach.

ml

Ján Gregor, dubovský farár a Tajovského brat

Na svite, na poludnie i večer ozývajú sa v dubovskej farnosti z vežičiek, zvoničiek radostné i tklivé[1] hlasy zvonov. Od detstva učia slovom, príkladom otcovia chlapcov snímať klobúčiky, ohýbať kolienka pred krížmi, kaplnkami; mamky dievčatká prežehnávať sa i kľakať. V nedele, na sviatky dva-tri razy ozývajú sa zvony: jeden, dva i tri razom a zvolávajú na služby božie do kostolíkov, a niekedy, v nepredvídaný deň, smutne ohlasujú smrť, volajú vyprevádzať na večnú cestu príbuzných, priateľov, susedov… Rástli sme v tých zvukoch od mala; od detstva chodili sme popred kríže, kaplnky do školy, do kostola, na pole a niekedy i vyliať slzu na cintorín… A preto ani nepomyslíme, či to vždy tak bolo, či od vekov stoja tie kostolíky, kaplnky, zvonice, kríže? Či ich zniesli anjeli z neba, či vyrástli zo zeme a či ich zbudovali, postavili dedovia, kedy a za čo?

Dubovskí farníci, štyri obce, majú dnes krásny, maľovaný kostol v matkocirkvi,[2] kostolík v Ráztoke, kaplnky, kríže na cintorínoch vyše i niže dediny i v poli pri cestách a v Zámostí už tiež murovanú kaplnku, štyri lavice, i drevenú zvonicu nad ňou, a to až s dvoma zvonmi…

Ale nebolo tak pred dvesto alebo i len pred sto rokmi.

Roku 1800 dubovský kostol bol len „kostolíkom“, iba dnešné presbytérium;[3] poznať ho i dnes po gotických rebrách vo vysokej klenbe. Nebolo ani sakristie, ani veľkej dnešnej lode kostolnej, ani veže. A v Ráztoke nebolo ešte kostolíka vôbec. A keď kukneme tridsať rokov ešte hlbšie do minulosti, nevidíme v Zámostí ani — zvoničky. Ale v srdciach dvoch rodín zámostianskych zvonička už sa budovala…[4] A veru divná vec: budovať ju začínali — od kríža, hoci všetko vídame povstávať zo základov. Michal Marčok a Ján Ivanič premýšľali už v zbožných hlavách a srdciach a „chtejíce chválu Boží rozmnožiť, aby Buch uctený a chválený od nás byl, z dobrej vúle a z remesla čipkárskeho kúpili jeden kríž, ktorý dáme na našu zvoničku pripraviť“.

Zvoničky však v Zámostí nebolo. Veriaci čakávali hlas zvona z dubovskej zvonice, ak práve nedul vietor od Hôľ; ináče v Zámostí keď i vedeli, kedy je deň, kedy noc, ale kedy poludnie — to už si museli gazdinky samy spraviť.

Kovaný kríž, štyri šúchy[5] vysoký, na spodku s pozlátenou makovicou, aby do štýlu ukončil nádejnú zvonicu; horlivé kázne a domluvy[6] pána farárove predstaveným obce, dobrá vôľa na ďalšiu obeť menovaných dvoch rodín pohli veriacich k povinnosti „opatrit si zvoničku, na ktorú by kríž položený byl“.

Kedy zbudovali zvoničku, kedy, ako a za čo kúpili zvon, to teraz ešte nevieme, ale Michal Marčok a Ján Ivanič 20. septembra 1772 „pre lepšú jistotu, jak sami sebe, tak i svoje famílie Markouskú[7] a Ivaničovskú zaviazali, dokavad[8] to pokolení bude trvat, že jestli by sa ten kríž pohubil,[9] za našeho živobytí my ho chceme poznovu dat spravit a po našej smrti naši potomci se obligujú[10] nato dostatočnými býti, aby tak vždycky na tom míste zustávala památka…“

Obligátor[11] tento podpísaný bol v prítomnosti vrchnosti zámostianskej, na ten čas Martina Dančíka, richtára, a boženíkov[12] Jána Luptáka a Jána Šarinu.

Zámostianske famílie Markouská a Ivaničovská dali pekný príklad. Neminuli štyri roky, a Martin Loderer, Jozef Brsko a Michal Šalkouský „umínili si ke cti a chvále Boskej v chotári Nemečianskem štátuu[13] murovanú Umučení Spasitele Krista Ježiše vystaviti“.

Keďže im však vedomé bolo, že také štátuy stavať bez dovolenia vrchnosti duchovnej nikomu sa nedopúšťajú, ďalej i to, že také štácie bez vena na popravovanie,[14] alebo znovuvystavenie zostávať nemôžu, menovaní vybrali sa na Dubovú k svojmu „pánu farárovi Georgiusovi Zabreckýmu, horného dištriktusa V. A. Diakonovi[15] a pokorne žádali a prosili ho, aby im dovoleno bylo predjmenovanú Štáciu vystaviť, ktorej štátue veno každoročne od piatich zlatých interes,[16] ratajíce od sta pet zlatých platit chceme, zakiaľ nás Buch všemohúci živit bude. Po smrti ale našej zavazujeme a obligujeme dítky naše, že kapitál dítkam našim a všeckým jejich potomkom zanechajíce od toho kapitálu interes výšjménovaní povinní platiť budú“.

„Pre hodne verné svedomí tento ze sebe dávame a rukama našima s krížikem potvrdzujeme. Dano[17] v Dubovej, dne 18. augusta roku 1776.“

Richtárom v Nemeckej bol vtedy Ján Mrvík, boženíkmi Andrej Kohút a Andrej Urban.

Kamenná štátua táto, nedávno obnovená, stojí i dnes pri ceste medzi Zámostím a Dubovou, a kto pred ňu klobúk snímeš, nezabudni si spomenúť na jej zakladateľov, ktorí sa rozsýpajú, neznámo kde, na starom dubovskom cintoríne… Pamiatka ich však potrvá večne, veď keď i rod Brskov vymrel, žijú ešte rody Loderer a Šalkouský. A vena štátua táto 1. januára 1929 mala 152,23 československých korún.

Cestička popri Kostolnom potoku v r. 1941

Za štyridsaťšesť rokov po vystavaní tohoto kamenného kríža s umučeným Kristom akoby sa nenachodili nové obete v dubovskej cirkvi. Netvrdím to s určitosťou; možno že len mne správy o nich dosiaľ do rúk neprišli.

Kanonická vizitácia[18] 29. mája 1822 nachodí však tohože roku obnovené záväzky dubovských farníkov, čo sa týka krížov, kaplniek a iných štátuí, ako tu budú vymenované.

Za ráztockú obec Jano Kantor, richtár, Matej Dančík[19] a Matej Piestik osvedčujú sa:

„My níže podepsaní jmenem celej obci prítomným písmem vyznávame, že nalezajíce sa v chotáre našem Kríže Umučení Vykupitele našeho Krista Ježíše, jakožto v cinteríne, níže dediny, na hradskej ceste, a Svatej Nerozdílnej Trojici kaplnku v Bukouci, vždy v dobrém, slušném a k nábožnosti prisluchajícem stave zdržovat chceme i na budúce časy postupníkuv[20] našich, jestliby osobitní dobrodinci se nenachádzeli, k tomu zavazujíc. Dano 23. mája…“

Zámostiansky richtár Štefan Sojak, prísažní Ondrej Rozim a Ondrej Dančík, „jménem celej obci“ vyznávajú, že sa budú starať o kríže v cintoríne, pri zvonici vprostred a na konci dediny, a zaväzujú k tomu i postupníkov svojich.

Za Nemeckú podpisujú sa richtár Ďuro Čižmár a prísažní Jano Laučík a Jano Chamko, že i s postupníkmi opatrovať budú kríže v cintoríne, pod zvonicou, vprostred obce a kaplnku pod Hrbkom.

A hneď tu spomeniem, že Nemečianci od tých čias zvonicu a pod ňou kaplnku predali na dom a či komoru. Zvon preniesli pod bráničku do cintorína a z domu teraz „Od kaplnkov“ zvaného vyšli po prevrate ideálni slovenskí národovci Budovci… kňaz i právnik… Základina[21] tejže kaplnky činí dnes 2400 Kčs a bolo by dôchodok z nej venovať pilnému nemečianskemu žiačikovi. Kaplnka pod Hrbkom stojí.

Dubovský richtár Jozef Siman a prísažní Jozef Pipich a Jozef Prúny týmiže[22] pobožnými slovami zaväzujú sa za celú obec i svojich potomkov dbať o kríže v cintoríne, v Baništiach, na hradskej ceste a o štátuu sv. Jána Nepomuckého „pred kostelem“, teraz pred starou školou postavenú.

Kto je doma v týchto obciach, iste po prečítaní týchto riadkov obzrie sa po chotároch, či po sto a vyše rokoch zachovali potomci sľub otcov, či zabudli, či nadobudli…

Nadobudli! znie zo všetkých dedín. Udržali, okrem kríža v starom dubovskom cintoríne a zvonice s kaplnkou v Nemeckej, všetko a v každej obci vybudovali školu a niesli i nesú s tým spojené ťarchy[23] v prospech svojich „postupníkov“ — dietok, k chvále božej, k zveľatku[24] národa a republiky.

Od r. 1810 — 20 postavili kostol, sakristiu, vežu a nedávno chór v Dubovej a ráztocký farníci kostolík.

Dňa 17. júla 1832 slávnostne známo činí[25] úrad „v jmene celej obci Ráztoka, že kostelík, který vlastným nákladom sme vystavili, i na budúce časy v príslušném a svečném stave[26] podobne našimi penezmi zdržovat chceme. Jano Kantor, rychtár, Jozef Štirák, Jano Badák, prísažní, Matúš Dančík, kostelník, i celá obec.“

„A aby nynejšímu,[27] ani budúcim farárom obtižní nebyli,[28] v kostelíčku ich dle urídení Vizitácii kanonickej, Mša svata slúžena bude len dne 18. mája, v den založení chrámu 2. juli a z príležitosti pohrebu. Na žáden spúsob nedelné aneb svátečné dni z pretrhnutím porádku pri farském kostele obtižní býti nechceme, krem kdyby v den všední pri zaopatrení chorého Mšu sv. nekdo požádal…“

Storočné „urídení“[29] časom sa trochu zmenilo. 18. mája sa omša sv. už asi pol storočia neslúži, ale miesto toho raz na tri „krížové dni“ a navyše každú stredu.

Azda sa spýta niekto: prečo si boli „urídili“[30] omšu sv. na 18. mája? Farský kronikár zaznačil, že 18. mája r. 1762 bol vypukol oheň a okrem dvoch domčekov celá Ráztoka do vzniku[31] vyhorela, len vprostred dediny zvonička a v nej drevená soška P. Márie s nemluvniatkom zostala divným divom božím nedotknutá; preto ten deň zasvätili sv. omšou.

Ráztocký kostolík stojí v dedine, v dolinke nad ústím dvoch potôčkov. Škoda, že nie na plošinke nad potôčkom. Z pilnosti, práce a šetrnosti národa, veriacich mu pribúda, a múry kostolíka niet kam predĺžiť, ani roztisnúť…

Podobné starosti majú i s druhou triedou školy, ktorú by postavili radi, ale v uzučkej dolinke niet sto siah nezastaveného, suchšieho políčka, a vyše dediny je taká strmina, ako do neba. Ale škola jednak bude! hrdia sa obetaví Ráztočania.

Koľko umeleckých pamiatok predstavujú spomínané sochy, zvonice a koľko ich skrývajú veže a kostoly — to zistiť čaká odborníkov. Ja iba pripomínam, že v dubovskej fare visí veľký obraz sv. Karola Boromejského, dielo maliara Jozefa B. Klemensa z r. 1867.

---

[1] tklivé – smutné, clivé
[2] v matkocirkvi – v sídle farnosti
[3] presbytérium – priestor pri oltári
[4] autor píše o zvoničke, ktorá stále v strede Zámostia ešte pred postavením súčasného kostolíka
[5] šúch – stará dĺžková miera, stopa (asi 35 cm)
[6] domluvy – napomenutia
[7] Markouskú – správne marčokovskú
[8] dokavad – dokiaľ, kým
[9] pohubil – pokazil
[10] se obligujú – zaväzujú sa, sľubujú
[11] obligátor – záväzok, sľub
[12] boženíkov – členov obecného výboru
[13] štátuu – sochu
[14] bez vena na popravovanie – bez finančného zabezpečenia na opravu
[15] horného dištriktusa V. A. Diakonovi – k zástupcovi biskupa pre horný okres Zvolenskej stolice
[16] interes – úrok
[17] dano – zapísané
[18] kanonická vizitácia – prehliadka, kontrola duchovne správy
[19] Dančík – správne Daučík
[20] postupníkuv – potomkov
[21] základina – súhrn finančných prostriedkov
[22] týmiže – tými istými
[23] ťarchy – finančné záväzky
[24] k zveľatku – k pozdvihnutiu, skvalitneniu
[25] známo činí – oznamuje
[26] v svečném stave – v stave, aký prináleží
[27] nynejšímu – terajšiemu
[28] obtižní nebili – neboli na obtiaž
[29] urídení – dohoda
[30] urídili – dohodli
[31] do vzniku – celkom

Šport

FK Sokol Nemecká

Ani sme nemihli okom a už je po jesennej časti futbalovej sezóny 2019/2020. Naše mužstvo dospelých prechádza generačnou zmenou. Vieme, že potrebujeme nahradiť hráčov, ktorí sú starší, pracujeme na tom a postupne sa do mužstva snažíme zabudovať dospelých mladých hráčov. Táto práca nie je ľahká, ale postupne sa nám darí. Neprináša ihneď také výsledky, aké by sme chceli dosahovať. Momentálne potrebujeme trpezlivosť.

U mládeže sme pokročili a už sme dokázali odohrať aj jesennú časť prípravkárskej súťaže. V skupine s Breznom, Valaskou a Podbrezovou, čiže s klubmi, ktoré dlhodobo pracujú s mládežou, sme odohrali štyri turnaje, v každom turnaji po tri zápasy. V týchto zápasoch sme postupne získavali skúsenosti, ktoré sme dokázali využívať a viditeľne sme sa zo zápasu na zápas zlepšovali. Chlapci dnes už vedia veci, ktoré sú veľmi dôležité pre ich futbalový rast. Veľmi oceňujem záujem rodičov a ich ochotu pomôcť.

Vladimír Vaník,
prezident FK Sokol Nemecká

Volejbalový turnaj

Volejbalový turnaj pri príležitosti 15. ročníka Dní obce Nemecká sa konal tradične v telocvični Základnej školy s materskou školou v Nemeckej dňa 27. júla 2019. Zúčastnili sa ho štyri družstvá: družstvo Banskej Bystrice, Slovenskej Ľupče, Čierneho Balogu a družstvo obce Nemecká.

Zostava družstva Nemeckej bola oklieštená, keďže nehral Milan Štubňa (zranený) a Michal Vágner. Taktiež nám pre pracovné povinnosti pri organizácii dní obce vypadol pán starosta Branislav Čižmárik a Sára Grúberová, ktorí sú už tradične súčasťou tohto tímu. Pri prvom zápase sa nám zranil ďalší hráč Miroslav Murgaš. Na čiastočnú výpomoc prišiel Matúš Halgaš, ktorý nám pomohol vyhrať jeden zápas v turnaji. Zostava bola nasledovná: Gabika Gašperíková, Miroslav Murgaš, Matúš Halgaš, Michal Tištian, Ivan Šnírer, Patrik Húsenica, Pavol Andrejčák st. a Ján Turčan. Na prvom mieste sa umiestnilo družstvo Slovenskej Ľupče, na druhom družstvo Čierneho Balogu, tretie miesto obsadilo domáce družstvo Nemeckej, na poslednom mieste skončilo družstvo Banskej Bystrice.

Ján Turčan

Stolnotenisový turnaj počas Dní obce

Dňa 27. júla 2019 sa v rámci 15. ročníka Dní obce Nemecká uskutočnil stolnotenisový turnaj. Na turnaji sa zúčastnilo 6 hráčov. Po odohraní zápasov systémom každý s každým sa víťazom stal Jirko Cinegr pred Marekom Blaškom a na treťom mieste skončil Jozef Nezbeda. Víťazovi srdečne blahoželáme.

Peter Sojak

Celkové poradie:
1. Jiří Cinegr
2. Marek Blaško
3. Jozef Nezbeda
4. Peter Sojak-Motorík
5. Daniel Kalický
6. Ľuboš Cerovský

Novinky spod Hradiska – štvrťročník pre obyvateľov obce Nemecká. Vydáva Obecný úrad Nemecká, Hronská ul. 37, 976 97 Nemecká, IČO 00313645
Vychádza 4-krát ročne, zaregistrované na MK SR pod číslom EV 5356/16, ISSN 2453-7977, e-mail: novinkyspodhradiska@gmail.com
Redakčná rada: Martin Lokša, Branislav Čižmárik, Zuzana Kováčová, Zuzana Lokšová, Ján Turčan
Grafické práce a tlač: A grafik, spol. s r. o., reklamná agentúra, Banská Bystrica, Zvolenská cesta 14, www.agrafik.sk